

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหาร
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม*
DEVELOPING A PROGRAM TO STRENGTHEN LEARNING LEADERSHIP
OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE SECONDARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE MAHASARAKHAM

จิตกมล โคตรทองกลาง

Jitkamol Kottonglang

ธรินธร นามวรรณ

Tharinthorn Namwan

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Maharakham University, Thailand

E-mail: jitgamon@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 317 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วน ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำผ่านการประเมินโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นทีม การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน การบูรณาการความหลากหลาย 2) โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา

* Received 28 April 2021; Revised 14 May 2021; Accepted 2 June 2021

และ 5) การวัดและประเมินผล มี 6 Module ประกอบด้วย การเรียนรู้เป็นทีม การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ความคิดสร้างสรรค์ การบูรณาการความหลากหลาย และการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: โปรแกรม, เสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research article were to 1) study current conditions, desirable conditions, and the needs to strengthen learning leadership of school administrators under the secondary education service area office mahasarakham and 2) develop a program strengthen learning leadership. The research method was divided into 2 phases. Phase 1 was to study current conditions. desirable conditions. and the needs. The samples were 317 school administrators and teachers through stratified random sampling technique and research instrument was scaling questionnaire. phase 2 was to develop a program to Strengthen learning leadership. Passed the program assessment by 5 experts through purposive sampling technique and research instrument was an assessment of appropriateness and feasibility. Data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and modified priority index. The results showed that; 1) The overall picture of current condition was at mean level the desirable condition overall is at a highest level. The necessity assessment to the development which ordered of the needs assessment from more to less were creativity, Powerful Environment, Team learning, Self - directed learning, The apply technology to the performance, Integrating Pluralism. 2) Program to strengthen learning leadership were consisted of 1)principle 2)objective 3)content 4)development activities and 5)measurement and evaluation. The content consists of 6 modules: Team learning, The apply technology to the performance of management, Powerful Environment, Creativity, Integrating Pluralism and, Self - directed learning. The results of overall program evaluation were high level appropriate and the possibilities are at the highest level.

Keywords: Program, Strengthen Learning Leadership, School Administrators

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้ “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ในการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจและพัฒนาการของผู้เรียน เน้นฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้เพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้การปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสังคม การจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ยิ่ง ยิ่ง เพื่อมุ่งประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข การเรียนการสอนที่ดีนั้นควรมีความเป็นพลวัต คือ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ รูปแบบเทคนิค วิธีการ

ในยุคปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องมีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมและเป็นมืออาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจและบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ภาวะผู้นำและคุณลักษณะที่เอื้อ โดยเฉพาะ ตลอดจนจรรยาบรรณและหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมที่ทรงพลังเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้บริหารในอนาคตจึงต้องมีคุณสมบัติที่เป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงในคุณภาพการศึกษาและจัดการบริหารสถานศึกษาที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ หรือเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (กนกอร สมปราษฎ์, 2560) ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เป็นการรวมตัวกันของผู้บริหารสถานศึกษาและครู เพื่อร่วมมือร่วมพลัง เรียนรู้ร่วมกันและสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง โดยการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2557) โดย Peter Senge มีแนวคิดที่จะผลักดันและสนับสนุนให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้จะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เต็มเปี่ยมของทุกคนและทุกระดับในองค์กรโดยถือว่าคนทุกคนมีธรรมชาติที่จะเรียนรู้และรักที่จะเรียนรู้เพื่อแสวงหาสิ่งที่ดีให้แก่ชีวิต (Senge, P. M. , 1990) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นผู้บริหารและครูจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเรียนรู้การเรียนรู้เพื่อที่จะพัฒนาการศึกษาในโลกยุคปัจจุบัน ภาวะผู้นำการเรียนรู้เป็นภาวะผู้นำที่จำเป็นและเหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งในยุคปัจจุบัน เนื่องจากสถานศึกษาและชุมชนเป็นแหล่งรวมของวัฒนธรรมและการสร้างคนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ซึ่งรวมทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาต่าง ๆ ด้วย ภาวะผู้นำการเรียนรู้มีการกำหนดทิศทางและความรับผิดชอบในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น เป็นการจัดการกิจกรรมในรูปแบบการกระจายกิจกรรม การเชื่อมต่อและ

ความสัมพันธ์อาจมีระบบการเรียนรู้ที่แตกต่าง การจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ พากเพียร และสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น (Southworth, G., 2004)

ภาวะผู้นำการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเสริมสร้าง ช่วยเหลือ สนับสนุนการปฏิบัติการเรียนรู้ให้บรรลุผล และสร้างสิ่งแวดล้อมที่มีพลังต่อการเรียนรู้หรือการขยายศักยภาพการเรียนรู้และการเกิดนวัตกรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นโดยผ่านการกระจาย การแบ่งปัน การเชื่อมต่อกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งในระบบและนอกระบบของการศึกษาเรียนรู้หรือในชุมชนแห่งการเรียนรู้ ภาวะผู้นำการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลให้เกิดการขยายขีดความสามารถการเรียนรู้มากขึ้นในทุกระดับ เป็นกระบวนการและพฤติกรรมและความสามารถที่ทำให้บุคคลมีศักยภาพในการเรียนรู้มากขึ้น มีนวัตกรรม มีการพัฒนาวิชาชีพเกิดขึ้นของบุคคลในทุกระดับทำให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งส่งผลถึงศักยภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลขององค์กร ชุมชนและสังคม ภาวะผู้นำการเรียนรู้จึงนับว่ามีความสำคัญในยุคปัจจุบัน และจำเป็นต้องพัฒนาครูและผู้บริหารให้มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ก่อนจะไปสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ (Marquardt, M. J., 1996) การพัฒนาภาวะผู้นำของครูเพื่อก้าวสู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ครูจึงต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาเป็นพลวัตปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (paradigm shift) (กนกอร สมปราษฎย์, 2560)

การพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ ทางสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา มหาสารคาม มีแนวนโยบายในด้านของการพัฒนาคุณภาพการบริหารการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยมีจุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ 1) ครูได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ และทักษะในการสื่อสารมีสมรรถนะในการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอน การสอนคิดแบบต่าง ๆ และการวัดประเมินผลให้สามารถพัฒนาและประเมินผลนักเรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพเป็นรายบุคคล 3) ครูสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศและ การสื่อสารอย่างเหมาะสม 4) ครูได้รับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูทั้งในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน หรือภาคส่วนอื่น ๆ ตามความพร้อมของโรงเรียน 5) ครูสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และทุกภาคส่วน ให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ 6) ครูจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน 7) ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีจิตวิญญาณของความเป็นครู การเป็นครูมืออาชีพ และยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพ 8) ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการบริหารงานทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล 9) ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีขวัญกำลังใจในการทำงาน 10) องค์กร คณะบุคคลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง วางแผนและสรรหาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน และสังคม (สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2563) จากจุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จะเห็นว่าให้ความสำคัญกับพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และพฤติกรรมภาวะผู้นำมีผลต่อการพัฒนาผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำที่เน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ

โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคามเป็นสถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีภารกิจหลักคือ จัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด แต่จากรายงานผลสอบ O - NET ปีการศึกษา 2562 ของสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พบว่า ผลการทดสอบทั้งในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยทุกรายวิชาเท่ากับ 34.31 และ 27.34 ตามลำดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม, 2563) รับผิดชอบสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวคือผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องหาวิธีการเพื่อพัฒนาและยกระดับการเรียนรู้ให้สูงขึ้น ดังที่ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ได้สรุปว่าการจัดการศึกษาที่มุ่งสู่คุณภาพในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการองค์ประกอบหลายอย่าง องค์ประกอบหลัก ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2557) ได้แก่ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมในการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน การมีส่วนร่วมของทุกคน ทุกฝ่าย และทุกหน่วย การนำหลักการและแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ (ธีระ รุญเจริญ, 2557) เป้าหมายการพัฒนาการศึกษา มีดังนี้ 1) พัฒนาระบบการเรียนการสอนเพื่อเติมเต็มศักยภาพให้ผู้เรียนมีทักษะของศตวรรษที่ 21 2) การพัฒนาระบบครูให้มีคุณภาพ 3) การสร้างความรับผิดชอบต่อตรวจสอบได้ในระบบการศึกษา 4) การลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านต่าง ๆ ในระบบการศึกษา ซึ่งการแก้ไขปัญหาทางการศึกษานี้ผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้นำในการพัฒนาการศึกษา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เพื่อนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จำเป็นและเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1. ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ได้แก่ ผู้อำนวยการ 35 คน รองผู้อำนวยการ 27 คน ครู 1,714 คน รวมเป็น จำนวน 1,776 คน และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน

2. กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 317 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีวิธีการสุ่มดังนี้

2.1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% และระดับความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ .05

2.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้เทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling Technique) และใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม

2.3 กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของประชากรที่สังกัดในสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 317 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) โดยผู้วิจัย ดำเนินการ ดังนี้

1. โรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1.1 เป็นโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศเกี่ยวกับการพัฒนาด้าน ภาวะผู้นำการเรียนรู้

1.2 ผลงานความสำเร็จทางด้านการบริหารจัดการ ในระดับภาค ระดับชาติ เป็นที่ประจักษ์และยอมรับโดยทั่วกัน

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนสารคามพิทยาคม โรงเรียนวาปีปทุม และโรงเรียนพศกษุมิวิทยาการ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

5. การจัดกระทำข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาโรงเรียน ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีเยี่ยม (Best Practice) มาสรุปหลอมรวมตามประเด็นขององค์ประกอบทั้ง 6 ด้านของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1. ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม จำนวน 5 คน โดย กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาวะผู้นำ เป็นผู้บริหารการศึกษา ที่มีวุฒิ การศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทด้านการบริหารการศึกษา เป็นผู้บริหารในหน่วยงาน การศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่ขึ้นไป และมีตำแหน่งทางการบริหารตั้งแต่ระดับรองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป

1.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านบริหารการศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ สังกัดในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับ ปริญญาโททางการบริหารการศึกษา หรือมีวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าเชี่ยวชาญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบประเมินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ โดยการประเมินความเหมาะสมและเป็นไปได้

3. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	ลำดับ
	\bar{x}	S.D.	แปลผล	\bar{x}	S.D.	แปลผล		
1. ด้านการเรียนรู้เป็นทีม	2.82	0.26	ปานกลาง	4.52	0.41	มากที่สุด	0.60	3
2. ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร	2.96	0.18	ปานกลาง	4.64	0.38	มากที่สุด	0.57	5
3. ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	2.75	0.23	ปานกลาง	4.62	0.41	มากที่สุด	0.68	2
4. ด้านความคิดสร้างสรรค์	2.61	0.33	ปานกลาง	4.62	0.40	มากที่สุด	0.77	1
5. ด้านการบูรณาการความหลากหลาย	2.97	0.34	ปานกลาง	4.55	0.48	มากที่สุด	0.54	6
6. ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.90	0.32	ปานกลาง	4.57	0.43	มากที่สุด	0.58	4
โดยรวม	2.83	0.28	ปานกลาง	4.58	0.42	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.83 เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการบูรณาการความหลากหลาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้

ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และลำดับความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ($PNI_{modified} = 0.77$) ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($PNI_{modified} = 0.68$) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ($PNI_{modified} = 0.60$) ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ($PNI_{modified} = 0.58$) ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ($PNI_{modified} = 0.57$) และด้านการบูรณาการความหลากหลาย ($PNI_{modified} = 0.54$) ตามลำดับ

2. ผลการประเมินการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม มีองค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 1) หลักการและของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผล และเนื้อหาของโปรแกรมแบ่งออกเป็น 6 Module ประกอบด้วย Module 1 การเรียนรู้เป็นทีม Module 2 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร Module 3 สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ Module 4 ความคิดสร้างสรรค์ Module 5 การบูรณาการความหลากหลาย Module 6 การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมในการนำไปใช้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบูรณาการความหลากหลาย รองลงมา คือ ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และด้านความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากภาวะผู้นำการเรียนรู้

เป็นการใช้อิทธิพลปฏิสัมพันธ์ การจัดกระทำและเชื่อมต่อหรือกระจายความสัมพันธ์ในหลายระดับทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งการที่ผู้บริหารจะมีทักษะภาวะผู้นำการเรียนรู้จะต้องอาศัยทั้งประสบการณ์และองค์ความรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ส่งผลให้สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง จากที่กล่าวมาการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยรวม สำหรับภาวะผู้นำการเรียนรู้ในตัวผู้นำจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ ดังที่เกษมสันต์ แสนศิลป์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (เกษมสันต์ แสนศิลป์, 2562)

1.2 ผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร รองลงมา ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการบูรณาการความหลากหลาย และด้านการเรียนรู้เป็นทีมตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีมีส่วนสำคัญในการช่วยจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ การเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านภาวะผู้นำการเรียนรู้จำเป็นต้องเข้าไปอยู่ในทุกระบบและทุกระดับที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กนกอร สมปราษฎ์ กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้เป็นหัวใจสำคัญและเป็นงานหลักของผู้บริหารการศึกษาที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 (กนกอร สมปราษฎ์, 2560) ด้วยเหตุผลดังกล่าวส่งผลให้สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังที่ ภูเบศร์ บาลชน ได้ทำการวิจัยเรื่อง โมเดลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรม ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น: โมเดลแข่งขันภาวะผู้นำการเรียนรู้ และภาวะผู้นำแบบร่วมพลัง พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ภูเบศร์ บาลชน , 2563)

1.3 ผลการศึกษาลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า เมื่อพิจารณา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่

ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และด้านการบูรณาการความหลากหลาย ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะเป็นทักษะสำคัญของการเป็นผู้นำที่จะต้องมีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจทำสิ่งใหม่ ๆ เพื่อให้องค์กรพัฒนาไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดวงกลม กลิ่นเจริญ กล่าวว่าการคิดสร้างสรรค์ คือความสามารถในการคิดรวบรวมเหตุการณ์ หรือแก้ปัญหาได้มาก กว้างไกล หลายทิศทาง แปลกใหม่ และมีคุณค่า โดยสามารถดัดแปลง ปรงแต่ง ยืดหยุ่น ผสมผสานแนวคิดเดิมให้เกิดเป็นสิ่งแปลกใหม่และเป็นประโยชน์ รวมทั้งการมีความคิด อิสระในการตัดสินใจหรือพิจารณาสิ่งต่าง ๆ (ดวงกลม กลิ่นเจริญ, 2545) จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการพัฒนาภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้านความคิดสร้างสรรค์มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังที่จุลศักดิ์ ก๊อกพิมพ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 การวิเคราะห์ทฤษฎีระดับ พบว่าภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (จุลศักดิ์ ก๊อกพิมพ์, 2561)

2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่า มีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และ 4.51 ตามลำดับ ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโปรแกรมเพื่อสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาและปรับปรุงโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม พบว่าองค์ประกอบของโปรแกรม ประกอบด้วย 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) รูปแบบและวิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม ดังที่งานวิจัยของสุวัฒน์ จุลสุวรรณ ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของโปรแกรมที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษา และมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของโปรแกรม เนื้อหาสาระ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2554) และดังที่ อภิศญาธร์มณี ประราสี ได้ทำการวิจัยเรื่องโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 1) เนื้อหาสาระสำคัญของโปรแกรม 3 Module 2) โครงสร้างของโปรแกรมกำหนดสัดส่วนการพัฒนา 70:20:10 คือ ร้อยละ 70 ฝึกประสบการณ์นอกเหนือจากงาน ร้อยละ 20 และใช้กระบวนการ PLC/การให้ข้อมูลย้อนกลับและร้อยละ 10 เป็นการฝึกอบรม 3) วิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ ประกอบด้วย กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การอบรมปฏิบัติการ การ

ระดมสมอง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสรุปองค์ความรู้และ 4) ระยะเวลาในการพัฒนา แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การฝึกอบรม ระยะที่ 2 การบูรณาการในการปฏิบัติงานและ ระยะที่ 3 การติดตามผลและประเมินผลหลังการพัฒนา (อภิศัญรัตน์ ประราศรี, 2561)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌมศึกษามหาสารคาม ตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา 6 องค์ประกอบ ดังรายละเอียด ดังนี้ 1) การเรียนรู้เป็นทีม 2) การนำเทคโนโลยีมา ใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร 3) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) ความคิดสร้างสรรค์ 5) การบูรณาการความหลากหลาย 6) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ของภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌมศึกษามหาสารคาม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์โดย รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เมื่อพิจารณาเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้าน สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และด้านการบูรณาการความ หลากหลาย ตามลำดับ และการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษามหาสารคาม มีการประเมินความ เหมาะสมความเป็นไปได้โดยรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด จากผลการวิจัยภาวะผู้นำการ เรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลทำให้เกิดการขยายขีดความสามารถ ในการเรียนรู้ทุกระดับ ทำให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ส่งผลถึงศักยภาพ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลขององค์กร จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้ ข้อเสนอแนะทั่วไป 1) เอกสารที่ใช้และรูปแบบ ของกิจกรรมในโปรแกรม อาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ตามบริบทของสถานศึกษา 2) ก่อนใช้โปรแกรมควรศึกษาคู่มือการใช้และจัดประชุมให้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้ปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้เสียมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนแนวปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ภายในโปรแกรมอย่าง ชัดเจน ใช้กระบวนการพัฒนาที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วม 3) สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาควรมีการใช้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาอย่าง ต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ให้ได้ข้อมูลครบถ้วนและมี ประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูล ควรไปเก็บข้อมูลหลาย ๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ในทุก ๆ ด้าน และควรมีการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากหัวหน้าฝ่ายงาน หัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายมากขึ้น 2) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่ม องค์ประกอบและตัวชี้วัดให้ครอบคลุมทุกด้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโปรแกรมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราษฎย์. (2560). ภาวะผู้นำและภาวะผู้นำการเรียนรู้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา. ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). ร่างสภาวะการณ์การศึกษาไทยในเวทีโลก พ.ศ.2557. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- เกษมสันต์ แสนศิลป์. (2562). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จุลศักดิ์ ก๊อภิมพ์. (2561). ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและพฤติกรรมการสอนของครูที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการพัฒนาวิชาชีวศุภครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22: การวิเคราะห์หุระดับ. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดวงกมล กลิ่นเจริญ. (2545). “ผู้นำ:ความคิดสร้างสรรค์”ในการพัฒนาเทคนิค. เรียกใช้เมื่อ 22 เมษายน 2563 จาก http://library.uru.ac.th/rps-db/list_new.asp?id_new=N436
- ธีระ รุญเจริญ. (2557). ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- ภูเบศร์ บาลชน . (2563). โมเดลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การนวัตกรรม ของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น: โมเดลแข่งขันภาวะผู้นำการเรียนรู้ และภาวะผู้นำแบบร่วมพลัง. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. (2563). นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษามหาสารคาม. เรียกใช้เมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <https://www.ses26.go.th/>.
- _____. (2563). ผลทดสอบ O - net ปีการศึกษา 2562. เรียกใช้เมื่อ 26 กุมภาพันธ์ 2563 จาก <https://www.ses26.go.th/>.
- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2554). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสายสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาสาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล. (2557). การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิศญารัตน์ ประราศี. (2561). โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Marquardt, M. J. (1996). Building the learning organization: A systems approach to Quantumimprovement and global success. New York: McGraw - Hill.

Senge, P. M. . (1990). The Fifth Discipline: The art and practice of the learning Organization. New York: Doubleday Currency.

Southworth, G. (2004). Primary School Leadership in Context: Leading small, Medium and large - sized primary schools. London: Routledge Falmer.